اخبار کوتاه

هشدار درباره کاهش تولید تخم مرغ در ماه های آینده

یک مقام مسئول گفت: فشار کمبود نهاده دامی و افزایش سایر هزینه ها باعث کاهش جوجه ریزی در مرغداری ها شده که عرضه تخم مرغ در ماه‌های آتی را کاهش می‌دهد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از صدا و سیما، نصر نبی پور، رئیس هیئت مدیره اتحادیه مرغ تخم گذار استان تهران در ارتباط با رسانه ملی به پی برنامه بودن دو وزارت جهاد کشاورزی و صمت اشاره کرد و افزود: مرغداران یک متولی مشخصی ندارند و هزینه به تمام شده تولید تخم مرغ به شدت افزایش و میزان جوجه‌ریزی در واحدهای مرغداری کاهش یافته است بنابراین پیش بینی می‌شود در ماه‌های آینده عرضه تخم مرغ در بازار با کاهش قابل توجهی مواجه شود.

به گفته این مسئول، در حالی که هزینه تولید یک کیلوگرم تخم مرغ ۱۸ هزار و ۳۰۰ تومان رسیده اما همچنان تولیدکنندگان مجبورند با قیمت مصوب آذرماه گذشته یعنی هر کیلوگرم ۱۴،۰۰۰ تومان تخم‌مرغ عرضه کنند که باعث ضرر و زیان تولید کنندگان شده است.

وی بالا بودن قیمت خوراک را مهمترین عامل افزایش هزینه تولید عنوان کرد و گفت: اولاً نهاده‌های دام و طیور آن طور که مسئولان قول داده‌اند به موقع به دست مرغداران نمی‌رسد و معمولاً پس از ثبت درخواست‌های دولتی دو ماه طول می‌کشد تا ثرت و سویا به دست مرغداران برسد. دوم اینکه تولیدکنندگان مجبورند بخش زیادی از نیاز خود را از بازار آزاد به قیمت‌های گران‌تر تهیه کنند که هزینه‌های آن‌ها را افزایش می‌دهد.

نبی پور گفت: در حالی که هر کیلوگرم ذرت دولتی یک هزار و ۹۰۰ تومان و سویا ۳،۴۰۰ تومان است، اما مرغداران مجبور هستند از بازار آزاد به قیمت ۶ هزار تومان و ۸ هزار تومان خریداری کنند.

عضو هیئت مدیره اتحادیه مرغداران میهن همچنین بالا بودن نرخ کرایه‌ها را دلیل دیگر افزایش هزینه‌های تولید عنوان کرد و گفت: نرخ کرایه‌ها امسال ۴۰ درصد افزایش یافته، اما کامیون دارانی که این قیمت‌ها راضی نیستند و معمولاً مبالغ بیشتری را می‌خواهند و نرخ کرایه‌ها حدود ۷۰ درصد برای مرغداران بیشتر می‌شود.

به گفته وی، افزایش قیمت جوجه مرغ تخم گذار هم عامل دیگری بر افزایش هزینه‌های تولید شده به طوری که قیمت هر قطعه پولت از ۳۰ به ۱۰۰ هزار تومان و قیمت هر قطعه مرغ آماده تخم گذاری از ۴۰ به ۱۵۰ هزار تومان افزایش یافته است.

نبی پور افزود: دولت باید با تشکل ها هماهنگ باشد و با عزل و نصب کردن چیزی درست نمی‌شود. بی برنامه بودن دو وزارت جهاد کشاورزی و صمت و مشخص نبودن یک متولی در این امر و هزینه تمام شده تولید تخم‌مرغ به شدت افزایش و میزان جوجه‌ریزی در واحدهای مرغداری کاهش یافته است همچنان که کاهش ۱۰ میلیون قطعه جوجه ریزی در دی ماه گذشته مشکلاتی را برای عرضه تخم‌مرغ ایجاد کرد کاهش جوجه ریزی‌های فعلی نیز بر عرضه تخم‌مرغ در ماه‌های آینده تأثیرگذار خواهد بود.

ورود محصولات دو برند خارجی لوازم خانگی به کشور شایعه است

معاون امور صنایع وزارت صمت با رد شایعه مجوز ورود محصولات لوازم خانگی خارجی به کشور گفت: وزارت صنعت، معدن و تجارت هیچ تصمیمی برای ورود محصولات لوازم خانگی خارجی به کشور ندارد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از شانه مهدی صادقی نیارکی گفت: در راس تصمیمات شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا، ورود محصولات نهایی لوازم خانگی خارجی به کشور کماکان ممنوع است.

وی سیاست دولت را افزایش توانمندیها و خودکفایی در صنایع داخلی برشمرد و گفت: با سرمایه گذاری های که در صنعت لوازم خانگی صورت گرفت، خوشبختانه در سال گذشته تولید محصولات داخلی در مقایسه با سال ۹۸ با رشد ۷۸ درصدی همراه بود و این روند در سال جاری نیز ادامه داشته و تولید در این صنعت بیش از ۲۶ درصد در ۵ ماهه جاری افزایش یافته است و تولیدکنندگان در این بخش، توانستند رشد ۳۰ درصدی در تولید یخچال و فریزر و ۴۲ درصدی در تولید لباسشویی، ۲۰ درصدی در تولید تلویزیون محقق کنند. لذا ما می بایست از ظرفیت های های ایجاد شده در کشور صیانت شود.

مهمترین موضوع در توسعه صنعت لوازم خانگی داخلی، سرمایه گذاری در تحقیق و توسعه است

وی مهمترین موضوع در توسعه صنعت لوازم خانگی داخلی را سرمایه گذاری در تحقیق و توسعه برشمرد و گفت: در این مسیر نیز اتفاقات خوبی افتاده و برندهای ایرانی با تامین نیاز داخل توانستند بازار داخلی را پوشش دهند و ما با ارتقای خدمات پس از فروش، بهره مندی از توان فنی مهندسی داخلی و توسعه عمق ساخت داخل خواهیم توانست به بازارهای خارجی ورود پیدا کنیم و توسعه صادرات را قوم بزنیم.

صادقی نیارکی با رد شایعه اعطای مجوز ورود محصولات لوازم خانگی خارجی به کشور تاکید کرد: سیاست دولت و برنامه وزارت صنعت نگاه به توانمندی ها و ظرفیت های داخلی، توسعه عمق ساخت داخل و خودکفایی صنعتی است و متقاضیانی که تمایل به حضور در بازار ایران را دارند باید در رشته فعالیت هایی که در کشور فعلا ظرفیت داخلی وجود ندارد سرمایه گذاری مشترک انجام بدهند. ما در صنایعی که دارای توانمندی داخلی هستیم و از ظرفیت متخصصان و صنعتگران داخلی بهره مند هستی نیازی به برندهای خارجی نداریم.

درخواست افزایش قیمت بلیت قطار به شورای عالی ترابری رفت

مدیرعامل شرکت راه آهن از ارائه تقاضای شرکت‌های ریلی مسافری مبنی بر افزایش قیمت بلیت از سوی شرکت راه آهن به شورای عالی ترابری خبر داد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، سعید رسولی درباره لغو یا التعلیه وضعیت فروش بلیت قطارهای مسافری تا ۵۰ درصد ظرفیت به کمیسیون فرعی شورای عالی ترابری درخواست افزایش قیمت بلیت قطار را ارائه داده‌اند: پیشنهادهای واصله در این کمیسیون بررسی و در صورت تصویب به صحن شورای عالی ترابری ارسال می‌شود. اما تا کنون کمیسیون فرعی شورای عالی ترابری مصوبه‌ای در این خصوص نداشته است.

وی خاطرنشان کرد: تقاضای افزایش قیمت بلیت که از سوی شرکت‌های ریلی به راه آهن ارسال شده به شورای عالی ترابری ارائه کردیم و باید مراحل قانونی خود را طی کند. ضمن اینکه ما عدد و رقمی به شورای عالی ترابری ندادیم و گفتیم که در کمیسیون فرعی و صحن علنی شورای عالی ترابری درباره آن بحث و سپس تصمیم نهایی اتخاذ شود.

واردات غیرمجاز ۱۴۷ هزار تن موز

سخنگوی گمرک گفت: در ۱۵ ماه اخیر بیش از حد مجاز موز ثبت سفارش شده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از صدا و سیما، روح الله لطیفی افزود: بر اساس مصوبه ستاد تنظیم بازار، صادرات سیب و واردات موز به هر گره خورده یعنی در ازای صادرات سیب به میزان یک سوم آن باید مجوز ثبت سفارش برای واردات موز صادر شود.

وی گفت: در سال گذشته حدود ۸۸۵ هزار تن سیب صادر شد و در سه ماهه نخست امسال هم حدود ۲۰۷ هزار تن سیب صادر شد یعنی در مدت ۱۵ ماه حدود یک میلیون و ۹۲ هزار تن سیب صادر شد.

لطیفی تاکید کرد: با صادرات یک میلیون و ۹۲ هزار تن سیب در مدت ۱۵ ماه امکان صدور مجوز برای ۳۶۴ هزار تن موز می‌توانست میسر باشد در حالی که ۵۱۱ هزار و ۵۰۰ تن موز در ۱۵ ماهه وارد کشور شده است.

سخنگوی گمرک گفت: این اختلاف ۱۴۷ هزار تنی واردات موز باعث شد تا گمرک طی مکاتبه‌ای با وزارت صمت خواستار شفاف شدن رویه واردات شود و درخواست کند اگر رویه‌ای غیر از واردات در ازای صادرات سه برابری سیب وجود دارد باید به تصویب ستاد تنظیم بازار برسد و به گمرک اعلام شود و اگر رویه جدیدی وجود ندارد؛ آمار فعلی شفاف نیست.

لطیفی گفت: وزارت صمت در پاسخ به این مکاتبه آن را به وزارت جهاد کشاورزی محول کرده است. سخنگوی گمرک گفت: حالا یک محموله ۲۴۰۰ تنی موز در حال نزدیک شدن به بندر بوشهر است و امیدواریم قبل از رسیدن این محموله به بندر پاسخ صریح از سوی وزارت صمت و یا جهاد کشاورزی به گمرک داده شود.

وی گفت: تا زمانی که این موضوع شفاف نشود گمرک منتظر خواهد بود.

پرش مرغ به سکوی ۴۰ هزار تومان!

مشاهدات میدانی حاکی از آن است که قیمت هر کیلو مرغ در خرده فروشی ها به ۳۷ تا ۴۰ هزار تومان رسیده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، بر اساس مشاهدات میدانی از خرده فروشی های سطح شهر تهران و گزارش های رسیده از برخی مناطق قیمت هر کیلو مرغ گرم آماده طبخ ۳۷ تا ۴۰ هزار تومان است و عرضه مرغ تنظیم بازاری محدود به میادین میوه و تره بار و برخی از خرده فروشی ها شده است.

این در حالیست که کمتر از دو هفته پیش در مناطق مختلف تهران مرغ با قیمت های هر کیلو ۳۳ تا ۳۷ هزار تومان به بازار عرضه می شد و به نظر می رسد در این مدت مرغ مجددا دچار جهش قیمت شده است.

گفتنی است فروردین ماه سالجاری قرارگاه ساماندهی مرغ کشور، قیمت مصوب هر کیلو مرغ گرم را برای مصرف کننده ۲۴ هزار و ۹۰۰ تومان تعیین کرد ولی این قیمت بیشتر از یک ماه دوام نداشت و مرغ از اواخر اردیبهشت ماه و اوایل خرداد در یک مرحله به ۳۰ هزار تومان و در مرحله دوم یعنی ابتدای تیرماه به ۳۷ هزار تومان و در مرداد ماه نیز به ۴۰ هزار تومان رسید.

پرداخت تسهیلات به تالارهای پذیرایی آسیب دیده از کرونا

دستورالعمل پرداخت تسهیلات بنگاه محور به تالارهای پذیرایی آسیب دیده از بیماری کرونا ابلاغ شد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از اتاق اصناف ایران، با پیشنهاد و پیگیری اتاق اصناف ایران و تأیید وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی «پرداخت تسهیلات بنگاه محور به تالارهای پذیرایی آسیب دیده از کرونا» در کارگروه مقابله با پیامدهای اقتصادی کرونا مطرح و در چهل و هشتمین جلسه از این کارگروه مورخ ۲۱ تیر ۱۴۰۰ مورد تصویب قرار گرفت. در نهایت دستورالعمل پرداخت این تسهیلات از سوی معاون اقتصادی رئیس جمهور جهت اجرا به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و بانک مرکزی ابلاغ شد.

مبلغ تسهیلات استحقاقی دارندگان تالارهای پذیرایی به شرح ذیل است:

گروه یک: سقف مبلغ تسهیلات ۱۵۰ میلیون تومانی برای مساحت تا ۲۰۰ متر مربع (فضای سالن) / مساحت برای تا ۴۰۰ متر مربع (باغ تالار)

گروه دو: سقف مبلغ ۳۰۰ میلیون تومانی برای مساحت ۲۰۰ تا ۵۰۰ متر مربع (فضای سالن) / مساحت برای بازه ۴۰۰ تا ۱۰۰۰ متر مربع (باغ تالار)

گروه سه: سقف مبلغ ۴۵۰ میلیون تومانی برای مساحت ۵۰۰ متر مربع و بیشتر (فضای سالن) / مساحت بازه ۱۰۰۰ متر مربع و بیشتر (باغ تالار)

در خصوص فضای سالن و یا باغ تالار صرفاً یکی از این دو ملاک محاسبه قرار می‌گیرد.

تسهیلات این دستورالعمل طی عقد مرابحه عام به صورت یک مرحله‌ای با نرخ ۱۲ درصد و اقساط ۲۰ ماهه پرداخت می‌شود. مدت سه ماه نیز برای بازپرداخت قسط اول این تسهیلات پس از اخذ آن، تنفس محاسبه و اعمال خواهد شد که مجموعاً دوره اقساط ۲۳ ماه خواهد بود.

در این راستا، متقاضیان اخذ تسهیلات بانکی باید تا پایان شهریور ۱۴۰۰ با مراجعه به سامانه کارا (وزارت کار)، به نشانی اینترنتی https://kara.mcds.gov.ir ضمن ثبت نام، اطلاعات لازم را بر اساس فرم‌های مربوطه تکمیل کنند.

مراجع بررسی، تأیید تقاضا و اطلاعات متقاضیان در ابتدا اتحادیه صنفی هر شهر و بعد اتاق اصناف شهرستان و نهایتاً تأیید سازمان صنعت، معدن و تجارت شهرستان و استان مربوطه است. اتحادیه شهرستان مربوطه موظف است نسبت به بازدید مجدد از تالار متقاضی اقدام و مساحت سالن و فضای باز مفید و غیرمفید را بررسی و طی صورتجلسه گزارش بازرسی را تکمیل و در پرونده متقاضی نگهداری کرده و در سامانه، مساحت را مطابق گزارش بازرسی تأیید و یا اصلاح کند.

بر اساس دستورالعمل ابلاغی، پرداخت این تسهیلات از محدودیت‌های متعارف در تسهیلات بانکی از جمله بدهی غیرجاری و متقاضی و ذینفعان و چک‌های برگشتی متقاضیان و ذینفعان، مستثنی است و مشمول محدودیت‌های مقرر در ماده (۵) مکرر قانون صدور چک نبوده و به عنوان مستثنیات دین تلقی می‌شود. طلبکاران دولتی یا خصوصی و دستگاه‌های اجرایی نیز اجازه برداشت و توقیف این تسهیلات را نخواهند داشت.

مهلت پرداخت تسهیلات موضوع این دستورالعمل توسط بانک‌های عامل تا پایان آبان ماه ۱۴۰۰ و محل تأمین منابع مالی مورد نیاز این دستورالعمل نیز منابع مصوب ستاد ملی مدیریت کرونا برای اعطای تسهیلات به کسب و کارهای به شدت آسیب دیده از کرونا است.

اتاق اصناف ایران ضمن انتشار این اطلاعیه تاکید دارد تالارهای پذیرایی به موجب موج‌های شیوع کرونا در کشور، در بیشتر ایام ۱۷ ماه گذشته تعطیل بوده و دچار خسارات شدید و بلکه تعطیلی کامل شده‌اند. این تسهیلات هرچند با تأخیر زیادی مصوب شده است اما به شرط تسهیل شرایط بازپرداخت، می‌تواند بخشی از خسارت‌ها را جبران کند.

لازم به تاکید است که این تسهیلات، در قالب وام ارائه شده و کمک بلاعوض دولت به تالاردارن آسیب دیده از کرونا و تعطیلی‌های اجباری ستاد ملی مبارزه با کرونا نیست. لذا دولت باید در نظر داشته باشد. بازپرداخت این وام، مستلزم ادامه فعالیت و کسب در آمد است و مادامی که تالارهای پذیرایی در سیبل تعطیلی‌های ناشی از شرایط قرمز کرونایی قرار گیرند بازپرداخت این تسهیلات مشکل و معضل بعدی خواهد بود. از این رو، اتاق اصناف ایران بابت استمهال بیشتر این تسهیلات، همچنان پیگیر و مصر خواهد.

محدود کردن فضای مجازی چه بلایی بر سر اقتصاد می آورد؟

تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی بررسی طرحی را با عنوان صیانت از حقوق کاربران فضای مجازی پیگیری می‌کنند که هر چند فعلا از دستور کار خارج شده اما احتمالا در آینده بار دیگر بررسی آن کلید خواهد خورد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، هر چند نمایندگان موافق این طرح می‌گویند که هدفشان حمایت از ایرانی‌های فعال در فضای مجازی است اما بسیاری از فعالان اقتصادی در روزهای گذشته ابراز نگرانی کرده‌اند که در صورت نهایی شدن این برنامه، مشکلات زیادی برای برخی فعالیت‌ها ایجاد می‌شود.

در سال‌های اخیر میزان فعالیت اقتصادی ایرانی‌ها در فضای مجازی به شکل قابل توجهی افزایش یافته و در کنار بنگاه‌های بزرگ و برندهایی که محصولات خود را در فضای مجازی نیز عرضه می‌کنند، تعداد بسیاری از مشاغل خانگی و کسب و کارهای کوچک نیز از بستر اینترنت برای فروش محصولات خود بهره می‌گیرند و همین موضوع باعث شده اعضای اتاق بازرگانی نسبت به تبعات احتمالی تصمیم جدید مجلس هشدار دهند.

فرزین فردیس – رئیس کمیسیون اقتصاد نوآوری و تحول دیجیتال اتاق بازرگانی تهران – در این زمینه گفته: تعداد کسانی که از طریق فضای مجازی ارتزاق می‌کنند در کمترین حالت چند صد هزار خانوار تخمین زده می‌شود وقتی یک سرپرست خانواده نتواند محصول خود را بر بستر وبسایت‌ها و اپلیکیشن‌ها بفروشد و فروش آن یا با کندی و سختی مواجه شود اقتصاد یک خانواده آسیب خواهد دید. در نتیجه درآمد روزانه چندین میلیون نفر تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

او می‌افزاید: طبق آمار رسمی در پایان سال ۱۳۹۹ روزانه نزدیک به ۶۰۰ هزار خریدوفروش بر بستر شبکه‌های مجازی و بازارگاه‌ها و یا پلتفرم‌های خریدوفروش صورت می‌گیرد. از این رقم شاید چیزی نزدیک به یک‌چهارم مربوط به شرکت دیجی کالا باشد که بر بستر وب صورت می‌گیرد؛ اما بمطور متوسط از این ۶۰۰ هزار تراکنش مالی چیزی نزدیک به دوسوم یعنی ۴۰۰ هزار خریدوفروش روی شبکه‌هایی مثل تلگرام و اینستاگرام انجام می‌شود.

فرزین ادامه می‌دهد: امروز در جامعه ما بخش مهمی از افراد کیهشاست و کم‌توان خدمات و محصولات خودشان را روی شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام و تلگرام و امثال آنها می‌فروشند؛ از خانمی که در خانه کاردستی و هنری یا کار آشپزی و پخت‌وپز انجام می‌دهد تا آقایی که مصنوعات تولید شده در کارگاه کوچکی در یکی از اتاق‌های منزلش را در آنجا ارائه می‌دهد. یا جوانانی که برخی از کارهایشان را به‌صورت خوداشتغالی از آن طریق به مشتری عرضه می‌کنند و از این طریق ارتزاق می‌کنند. متأسفانه بسته شدن و محدودیت جدی در این فضاهای اجتماعی در وهله نخست بزرگ‌ترین آسیب را به این افراد خواهد زد و در گام بعدی یک سری از کسب‌وکارهای کمی بالغ‌تر و کمی حرفه‌ای‌تر که هم در فضای واقعی جامعه و هم در فضای مجازی حضور دارند را متأثر خواهد کرد.

او با یادآوری کارکردهای مختلف شبکه‌های اجتماعی می‌گوید: پیامرسان‌های اجتماعی کارکرد دیگری هم دارند و آن سرعت بخشیدن به تبادلات و تراکنش‌های اطلاعاتی و مالی در جامعه است. در حال حاضر برخلاف گذشته کلیه تراکنش‌های اطلاعاتی و مالی با سرعت خیلی بالا در جامعه بین خریداران و فروشندگان گردش پیدا می‌کند. یا خیلی از افرادی که با سازمان‌ها به‌صورت دورکاری کار می‌کنند کارشان وابسته به این پیامرسان‌ها است. وقتی برای این دسته از اپلیکیشن‌ها محدودیت درست می‌کنیم طبیعتاً همه سطوح کاربران آنها از توسعه ابزارهای فناوری و تحولات شتابناک در دنیا عقب می‌مانند، باید در مجلس نهادینه شود. محدودساز طلایی در پایان گفت: در حال حاضر، بخش خصوصی به طور رسمی نظر خود را درمورد این طرح اعلام نکرده است، اما تعدادی از اعضای هیات نمایندگان اتاق تهران و ایران مواضع خود را اعلام کرده‌اند و تشکل‌های بخش خصوصی نیز این موضوع را به چالش کشیده‌اند. انتظار ما این است که طراحان طرح صیانت از حقوق کاربران فضای مجازی، تعامل بیشتری با اتاق بازرگانی و خانه صاحبان کسب‌وکار به عنوان پارلمان بخش خصوصی داشته باشند و مضرات و معایب تصویب چنین طرحی را از زبان بخش خصوصی بشنوند.

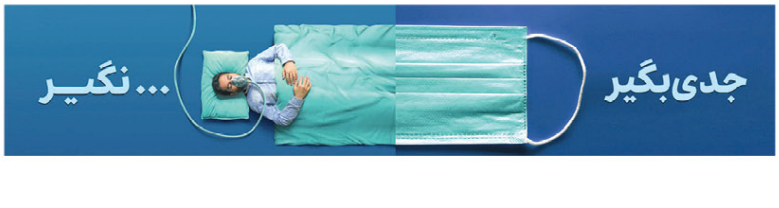

یادداشت

همه محرک‌های قیمتی

فضای رکودی طولانی و تخلیه ظرفیت‌های زیرساختی اقتصاد ایران، به‌خصوص بخش‌های غیرنفتی که در سال‌های متوالی پس از پایان جنگ تحمیلی عراق و بعد از فشار بحران بدهی‌های خارجی برنامه دوم، مسیر رشد متوازن، پایدار و مطلوبی را آغاز کرده بود، به یکباره با تغییرات سیاستی بعد از سال ۱۳۸۴ در مسیر وارونگی و فرسایشی عمیقی قرار گرفت. این تغییرات بازگشوه از پایان سال ۱۳۸۳ با تصویب قانون تثبیت قیمت کالاها و خدمات در مجلس هفتم و کاهش نرخ سود بانکی و بعدتبال آن توقف اجرای برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست‌های اقتصادی خلق‌الساعه جدید آغاز شد و طی مدت کوتاه دو ساله اقتصاد کشور از اثر ظرفیت‌های بالقوه قابل توجه تخلیه کرد و آن را از سال ۱۳۸۷ در مسیر رکودی عمیقی قرار داد از آن زمان تاکنون در وقفه‌های کوتاهی کشور از رشد مثبت اقتصادی ناشی از تلاقه‌های مثبت قیمت جهانی نفت و مذاکرات برجام برخوردار شده است، اما کماکان مسیر رکودی اقتصاد و اخیرا همراه با تورم بسیار بالا ادامه دارد. طی سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۶ تولید ناخالص داخلی به ارزش واقعی به‌طور متوسط سالانه ۵/۵ درصد رشد داشته و این رقم برای تولید ملی بدون نفت به‌طور متوسط سالانه ۶/۱ درصد بوده است (بانک مرکزی-حساب‌های ملی ایران در دوره ۱۳۹۵-۱۲۷۱۷). نگاهی به جداول حسابهای ملی ایران نشان می‌دهد که طی همان دوره، روندهای مطلوبی در رشد سایر متغیرهای اساسی اقتصاد کشور نظیر مزیت نسبی، هزینه‌های خلوار، تجارت خارجی، سرمایه گذاری و پس‌انداز مشهود بوده است. سیاست‌های معکوس و وارونه اقتصادی از سال ۱۳۸۴ به بعد، اقتصاد ایران را در معرض مخاطره قرار داد، اما آثار مخرب آن به دلیل وجود ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های بالقوه مستحکم، پس از چند سال اقتصاد ایران را دچار کاهش و فرسایش کرد. از سال ۱۳۸۷ تاکنون به استثنای چند سال به دلیل تلاقه‌های مثبت ناشی از قیمت جهانی نفت و نتایج مثبت مذاکرات برجام، اقتصاد کشور دچار رکود و انقباض شده و این رکود در بخش‌های سرمایه گذاری و زیرساختی بیشدت سنگین‌تر بوده است. طی دوره ۱۳ ساله پس از سال ۱۳۸۷ متوسط رشد سالانه تولید حدود ۴/ درصد و این نرخ سه سالانه بعطور متوسط برای تشکیل سرمایه ثابت ناخالص منفی ۲/۷ درصد بوده است دوره ۱۴۰۰-۱۳۸۷ را باید دوران ایجاد تولید و نابودی و استهلاک تمام ظرفیت‌های بالقوه و زیرساخت‌های کشور به حساب آورد.

سیاست‌های دولت از سال ۱۳۹۲

با آغاز به کار دولت دوازدهم، انتظار عمومی آن بود که این دولت روندهای حاکم بر اقتصاد کشور را براساس پارادایم‌ها و سیاست‌های جدید تحت تاثیر قرار دهد. سه تحول عمده به‌ترتیب شامل نظام حکمرانی و سیاستگذاری اقتصادی با کیفیت پایین، تحریم اقتصادی و همه‌گیری کرونا طی سال‌های دولت دوازدهم اقتصاد ایران را به نحو نامطلوبی تحت‌تاثیر قرار داد. شاید بتوان گفت مهم‌ترین تاثیر منفی بر روند و کارکرد اقتصاد کشور از ابتدا کیفیت بسیار پایین سیاستگذاری اقتصادی دولت بوده است. نمی‌توان انکار کرد که با توجه به شرایط بسیار دشوار حاکم بر فضای اقتصادی در کشورهای مختلف، در مقیاس نسبی با سایر کشورها، همواره تفاوت در کیفیت سیاست‌های اقتصادی باعث تفاوت در عملکرد اقتصاد کشورها می‌شود. شکی نیست که تحریم‌های ملی و تجاری تحمیل شده بر اقتصاد کشور که یکی از تحریم‌های بزرگ و شدید بعد از جنگ جهانی دوم به حساب می‌آید، به‌عنوان عامل دوم سهم عمده‌ای در عملکرد ضعیف اقتصاد ایران داشته اما ضعف مفرط دولت در تنظیم برنامه جامع و هماهنگ در همه زمینه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی بخش برجسته عملکرد دولت یازدهم و دوازدهم در کل هشت سال گذشته بوده است. ضعف در حکمرانی، اختلال در اجرای برنامه‌ها، بهره‌وری پایین، ناتوانی در پیشبرد کوچک‌ترین اهداف نظیر تصویب و اجرای FATF و بسیاری نمونه‌های دیگر مشخصه بارز عملکرد دولت در این سال‌ها به حساب می‌آید. در همه این سال‌ها دولت یازدهم و دوازدهم سیاست‌های ناهماهنگ و مداخله‌جویانه در بازار، قیمت‌گذاری‌های بی‌معنا و پرنوسان از جمله در نرخ ارز و سود بانکی، برخورد نکردن با موسسات اعتباری بدون مجوز و متخلف، طرح و اجرای نظام بارفاه‌ای گسیخته و سنگین، بی‌برنامه بودن در زمینه تامین مسکن و امثال آن را به مرحله اجرا گذاشته که حاصل آن در نهایت موجب اصابت اثر سهمگین تورم به زندگی و رفاه خانوارها به‌خصوص دهک‌های پایین جامعه و نظام سرمایه‌گذاری شده است.

کرونا و تشدید رکود فعالیت‌ها

پس از دو عامل ناهماهنگی و ضعف در اجرای سیاست‌ها و متکل تحریم‌ها، ظهور و شیوع کرونا از اواخر سال ۱۳۹۸ نیز به‌عنوان عامل سوم، عملکرد دولت را در دوره دوم به نحو معکوسی تحت‌تاثیر قرار داده است. شکی نیست که شیوع کرونا در شرایط تحریم اقتصادی و وضعیت رکود تورمی فشار سنگینی در سال‌های آخر دوره دوم بر دولت وارد کرده است، با توجه به محدودیت منابع مالی دولت و فشار سنگین بر نظام بهداشت و درمان کشور، بروز سیکل‌های شیوع و همه‌گیری بیماری در حد فلزاده غیرقابل تحمل در نظام درمان، تعطیلی فعالیت‌های اقتصادی برای برون‌رفت از شرایط سخت را گریزناپذیر کرده است. با طولانی شدن مذاکرات احیای برجام و اجرای تحریم نرم از سوی دولت آمریکا طی دوره مذاکرات به‌نظر می‌رسد برنامه واکسیناسیون جمعیت کشور در دوره پایین‌تر از ظرفیت حداکثر موردنظر قرار گیرد. بنابراین طی دوره گذار به فاز ایمنی نسبت به بیماری کووید، لازم است نوعی سیاست شاخص‌بندی نرم در اقتصاد کشور به مرحله اجرا درآید تا ضمن رونق تدریجی تولید و سرمایه‌گذاری از تشدید روندهای تورمی در اقتصاد کشور پرهیز شود.

وضعیت پولی و بانکی

در مورد وضعیت پولی و بانکی باید اشاره کرد که پایه پولی و نقدینگی از اوایل دوره دولت دوازدهم بشدت رو به افزایش گذاشت. این تحول بر اثر تبدیل اضافه‌برداشت‌های بانک‌مرکزی در اجرای برنامه مسکن مهر به اعتبارات بلندمدت تجدید ارزیابی دارایی‌های خارجی بانک‌مرکزی و استفاده مخلوط‌نده از منابع بانک‌مرکزی برای نجات موسسات مالی غیرمجاز اتفاق افتاده است. جدا بر شدن پایه پولی و نقدینگی در فاصله سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۹۴ متاثر از اجرای سیاست‌های فوق، همراه با تلاش بی‌مورد و بی‌ثمر برای تک‌نرخی کردن نرخ تورم و سیاست‌های تلهنگ‌افزایی/ کاهش نرخ‌های بانکی به‌تدریج اتفاق افتاد. کشور را به‌صورت ناخواسته و تلویحی به سمت انگر نرخ ارز سوق داد. غفلت مقامات سیاستگذار از روندهای حاکم بر پایه پولی و ضریب فزاینده، روندهای حاکم بر تغییر ترکیب سپرده‌های بانکی و پرهیز از استفاده موثر از نرخ‌های بانکی به بحران ارزی سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ منجر شد. سرفرگمی و کم‌توجهی سیاستگذاران اقتصادی به تحولات حاکم بر سپرده‌های بانکی، کشش‌پذیری فزاینده تقاضا برای سپرده‌های بانکی، فرسایش سنگین وجوه تراز پرداخت‌های خارجی کشور و شاخص‌های کلان سلامت نظام‌بانکی (مطالبات معوق، کفایت پایین سرمایه، بازده دارایی‌ها، بدهی به بانک‌مرکزی و...) و نیز روند اجرای ضریب فزاینده تقدینگی طی سال‌های مزبور به‌شدت قابل توجه بوده است.

کلام آخر

با توجه به مسائل و مشکلات عدیده کشور و تاثیر منفی این مشکلات بر سیاستگذاری کلان اقتصادی و پولی و اضافه شدن چرخه کووید به چرخه‌های موجود، به‌نظر می‌رسد سیاستگذاران کلان اقتصاد کشور باید سیاست‌های اقتصادی را در راستای نرخ‌های طبیعی متغیرهای کلان در شرایط فضای تعادل عمومی کم‌رشد تدوین و اجرا کنند. تصمیمات واقع‌بینانه در این زمینه باعث احتراز از خوش‌بینی مفرط و پرهیز از هدف‌گذاری نرخ‌های جاعطبلانه غیرواقعی خواهد بود. هرگونه تلاش جاعطبلانه در هدف‌گذاری و خروج از این فضا از طریق ایجاد انتظارات تورمی و به‌هم‌خوردن قیمت‌های نسبی، تعادل‌های شکننده نرخ ارز، تورم و نرخ‌های سود بانکی را برهم خواهد زد.

محمدهادی مهدویان
کارشناس اقتصادی
Alborz.payam@gmail.com